

Urjala

Urjalan Mustajärvien alueella tehdään maankäytön suunnittelua ranta-asemakaavan muutosta varten. Tästä syystä alueella tehtiin luontoselvitys, joka toteutettiin kertakäyntinä paikan päällä. Selvityksen tarkoitus oli tarkastaa, onko alueella sellaisia luontoarvoja, jotka vaikuttavat kaavan suunnitteluun.

menetelmät

Luontoselvitys toteutettiin käymällä maastossa läpi kaava-alue 15.5.2007. Huomio keskitettiin maankäytön osalta olennaisiin suunnitteluun vaikuttaviin luontoarvoihin, joita ovat

- Luonnonsuojelulain mukaiset luontotyypit
- Metsälain mukaiset tärkeät elinympäristöt
- Vesilain mukaiset luonnontilaisena säilytettävät kohteet
- Uhanalaisuusluokituksen (Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus 2000) mukaiset lajit
- Luontodirektiivin liitteen IV(a) mukaiset lajit
- Lintudirektiivin liitteen I mukaiset lajit

Alueen kasvillisuutta ei lajitasolla selvitetty ja käyntiajankohta ei myöskään mahdollistanut yksityiskohtaista lajihavainnointia. Tärkeät elinympäristöt ja mahdolliset lakikohteet oli kuitenkin mahdollista havaita. Linnuston osalta selvitys perustuu paikan päällä tehtyyn elinympäristötulkintaan, jonka avulla oli riittävällä tarkkuudella mahdollista havainnoida alueen merkitystä linnustolle. Luontodirektiivin liitteen IV a lajeista päähuomio kiinnitettiin liito-oravaan ja lepakoihin. Näiden lajien osalta liito-oravalle soveltuvasta elinympäristöstä etsittiin merkkejä lajista (papanahavainnot) ja lepakoiden osalta taas arvioitiin niiden mahdollisuuksia käyttää aluetta elinympäristötulkintojen avulla.

tulokset

Selvitysalue on metsäisiltä osuuksiltaan verrattain nuorta talousmetsäkäytössä olevaa sekametsää, joka suurimmaksi osaksi on havupuuvaltaista. Alueella on myös suuria hakkuu-alueita, jotka kasvavat joko nuorta taimikkoa tai lehtipuuvaltaista vesaikkoa. Joillakin kohdilla, tyypillisesti rantojen välittömässä läheisyydessä, on pienialaisia, muuta ympäristöä vanhempia metsälaikkuja, joissa kasvaa myös järeämpää lehti- ja havupuuta.

Kosteammissa ja lähinnä alavammissa paikoissa kasvaa kuusivaltaista tuoreen kankaan metsää, jossa toisinaan on nuorehkoa lehtipuuta joukossa. Kuivemmilla, korkeammilla ja kallioisilla alueilla metsän valtapuuna on mänty. Alueen rannat ovat vaihtelevia, osin karuja, mutta lähinnä lahtien ja lahdelmien pohjukissa on rehevämpää ympäristöä suosivaa kasvillisuutta, osin järviruokoakin. Osalla ranta-alueista alueilla rantapuusto koostuu suhteellisen kapeasta lehtipuu- ja pensasvyöhykkeestä. Suhteellisen suuria osuuksia rannoista on myös rakennettu, joskin rakentaminen on keskittynyt selvästi tietyille rantaosuuksille ja siten järvien rannoilla on myös rakentamatonta rantaa.

Alueelta ei maastokäynnin yhteydessä löydetty luonnonsuojelulain, tai vesilain mukaisia erityisesti huomioitavia kohteita. Myöskään uhanalaista lajistoa (liito-oravaa lukuun ottamatta) ei maastokäynnillä havaittu. Metsälain mukaisiksi kohteiksi voidaan tulkita lähinnä Mustajärvenvuoren lakialue ja lounaispuolen jyrkänne sekä Levonnnenänvuoren lounaispuolen jyrkänne ja kallioinen eteläpuolen lakialue. Metsälain mukaiset kohteet määrittelee kuitenkin alueellinen metsäkeskus.

Aluetta ei voida pitää linnustollisesti erityisen merkityksellisenä. Nykyinen rantarakentaminen kattaa verrattain suuria osuuksia etenkin Iso Mustajärven rannoista. Vähä Mustajärvellä havaittiin maastokäynnin yhteydessä kaksi laulujoutsenta (*Cygnus cygnus*), jotka

voinevat pesiä Vähä Mustajärvellä, todennäköisimmin kaislikkoisella alueella. Pesää ei kuitenkaan havaittu. On myös mahdollista, että kuikka (*Gavia arctica*) käyttää järviä ainakin ravinnonhankintaan. Lajin pesiminen on tehdyn maastokäynnin perusteella periaatteessa mahdollista, joskin pesintään sopivia hetteisiä rantaosuuksia on vähän ja osa niistä sijaitsee melko lähellä olemassa olevaa loma-asutusta. Sekä kuikka että laulujoutsen ovat EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja.

Merkkejä liito-oravasta havaittiin Iso Mustajärven länsirannalta, jossa yhden kuusen juurelta löytyi lajin ulostepapanoita. Kohde rajoittuu rantaan ja itäpuolella rakennettuun lomakiinteistöön. Kohteessa kasvaa iäkkäämpää kuusta ja jossain määrin myös vanhempaa lehtipuuta. Kosteassa notkossa kasvaa myös melko runsaasti koivua. Kohteen välittömässä ympäristössä ei kuitenkaan ole lajille erityisesti soveltuvaa ja elinpiirin osaksi kelpavaa metsäkokonaisuutta, sillä varsin nopeasti metsä muuttuu karummaksi (mäntyvaltaiseksi) ja nuoremmaksi. On todennäköistä, että kohde on lähinnä osa jonkin lajin yksilön laajempaa elinpiiriä ja että varsinainen lisääntymis- ja levähdyspaikka (joka on luonnonsuojelulailta suojeltu heikentämiseltä ja hävittämiseltä) sijaitsee jossain kaava-alueen ulkopuolella. Kokonaisuutena kaava-alue ei ole lajille erityisen soveltuvaa elinympäristöä, joskin rantojen välittömässä läheisyydessä on pienialaisia, muuta ympäristöä vanhempia metsälaikkuja, joissa kasvaa myös järeämpää lehti- ja havupuuta (kuvattu kartalla). Laikut ovat kuitenkin liian pienialaisia ollakseen liito-oravan pysyviä elinpiirejä ja korkeintaan niillä voi olla merkitystä lajin elinpiirin osina. Lain suojaamat liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat rajaa viime kädessä paikallinen ympäristökeskus.

Lepakoille erityisen hyvin soveltuvia koloja tai luolia ei selvitysalueella ole. Lepakot käyttävät todennäköisesti alueen rantoja (vesialuetta ja rantapuustoa erityisesti lehtipuuta kasvavilla osuuksilla) ruokailuun.

Johtopäätökset

Tehdyn selvityksen perusteella voidaan todeta, että luonnonympäristön arvot eivät aseta erityisiä rajoitteita maankäytön suunnittelulle. Mahdollisuuksien mukaan ja kaavan muut tavoitteet huomioiden voidaan alueella pyrkiä säilyttämään edellä kuvattuja muusta luonnonympäristöstä poikkeavia kohteita, kuten metsälain mukaisia alueita ja liito-oravalle soveltuvia alueita, joissa kasvaa muuta kaava-alueen ympäristöä vanhempaa metsää. (esitetty kartalla). Sekä kuikka että laulujoutsen ovat EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja, joiden suojelemiseksi jokaisen jäsenvaltion tulee osoittaa soveltuvia alueita. Näiden lajien suojelu toteutetaan pääasiassa Natura 2000-suojeluverkoston kautta, eikä niillä ole Natura-alueita lukuun ottamatta selvästi maankäytön suunnittelua rajoittavaa merkitystä (joskin ne voidaan mahdollisuuksien mukaan ottaa maankäytön suunnittelussa huomioon esimerkiksi jättämällä soveltuvia pesimärantoja etenkin Vähä Mustajärven länsi- ja etelärannoilla rakentamisen ulkopuolelle).